

Institutul de Politici Publice

Masa Rotundă cu genericul

“Calitatea educației în condițiile de criza sanitară”.

17 februarie 2021, 15.00 – 16.30

**Studiu: ANALIZA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL
DIN R. MOLDOVA DIN PERSPECTIVA CALITĂȚII**

Dr. **Pavel CERBUȘCĂ**, profesor de Istorie și Educație pentru societate, directorul Liceului Teoretic Republican “Aristotel”

SPECIFICUL SUBIECTULUI ANALIZAT

- Situația de criză, provocată de pandemia Covid 19, a scos la iveală mai multe probleme existente în societate, care cu certitudine, vor duce la o schimbare radicală a mentalității oamenilor. În acest context, se resimte o schimbare radicală și a sistemului educațional, pentru ai face pe educabili să devină mai conștienți, mai flexibili și mai bine pregătiți pentru viața de mâine, iar pe profesori mai competenți în acțiunea sa pedagogică.
- Schimbarea trebuie să se bazeze pe implementarea unei noi paradigme a educației, axată pe formarea de valori și atitudini, implicarea mai largă a părinților în educația tinerei generații, dar și a membrilor comunității, în calitate de actanți educaționali și parteneri activi ai cadrelor didactice.
- Elevii ar trebui să fie învățați cum să învețe, astfel devenind parteneri activi ai dascălilor, deschiși să învețe în primul rând pentru sine, valorificând eficient multiplele sale inteligente, care ulterior să devină achiziții importante pentru afirmarea sa și pentru progresul societății.
- Un studiu efectuat a analizat situația educației în țară în condițiile crizei sanitare, a scos la iveală mai multe probleme ale școlii, în baza căruia se propun câteva modalități de îmbunătățire a sistemului educațional, atât în perioadele de criză pandemică, cât și la general.
- Studiul a fost bazat și pe informațiile formale, obținute de la agenții direcți ai educației, autoritățile de profil în domeniu, reprezentanții societății civile, precum și materialele publicate în mass-media și pe diverse domenii informaționale din Internet.

ELEVII

► Elevii implicați în studiu au menționat, că deși la începutul crizei sanitare au apărut mai multe probleme de organizare a învățământului în perioada de criză sanitară, treptat situația s-a schimbat, înregistrându-se anumite progrese:

- a) numărul elevilor implicați în lecțiile on-line a crescut simțitor;**
- b) practic toți profesori au început să folosească platformele digitale;**
- c) au fost reduse temele pentru acasă, în unele cazuri au dispărut cu totul;**
- d) elevii au lucrat în baza unui orar stabil, indiferent dacă învățau offline sau online;**
- e) s-a redus timpul de lucru în fața calculatoarelor și accentul s-a pus pe rezolvarea sarcinilor creative, utilizând manualele și alte materiale de lucru;**
- f) a crescut rolul mentoratului și a fost consolidat sistemul de autoorganizare, bazat pe analiza situațiilor cotidiene în care învață și trăiește copilul.**

CADRELE DIDACTICE

- ▶ Față de perioada din primăvara anului 2020, începând cu 1 septembrie 2020 situația în sistemul educațional s-a îmbunătățit simțitor, doar 10% din profesori au menționat că au avut probleme cu organizarea învățării la distanță, așa cum anterior fiecare din ei au avut posibilitate să încerce diferite instrumente digitale și să le utilizeze ulterior pe cele mai eficiente.
- ▶ 80% din cadrele didactice au nevoie de instruiți speciale cu referire la utilizarea platformelor educaționale online, așa cum analfabetismul în acest domeniu printre actorii educaționali este destul de înalt. La moment se resimte necesitatea instruirii și a părinților în domeniul digital.
- ▶ Majoritatea cadrelor didactice și-au exprimat opinia că foarte importante sunt abilitățile de adaptare la nou, demonstrând mai multă creativitate și originalitate. Mulți profesori și-au propus să schimbe propria paradigmă de învățare, să gândească într-un plan mai actualizat de comunicare și să identifice noi modalități de a motiva elevii să învețe a învăța în condiții noi.
- ▶ Profesorii s-au exprimat cu referire la revizuirea documentelor curriculare din perspectiva calității, luând în considerație diverse contexte reale, adică mai puțin academism și mai multă practică.
- ▶ Pregătirea cadrelor didactice pentru lecțiile online este mult mai solicitantă decât în cazul învățământului clasic și mai obositoare. Ei trebuie să pregătească diverse materiale vizuale relevante (video, PPT, postere etc.), care să faciliteze învățarea online în mod diferențiat.
- ▶ Majoritatea profesorilor au menționat că în cadrul învățării la distanță obțin mai bune rezultate dacă activitățile se desfășoară în grupuri mici (4-15 persoane) și mult mai dificil în grupuri mai mari (peste 20 de persoane).

PĂRINȚII

- ▶ Părinții au atitudini diferite față de organizarea procesului educațional, începând pe de o parte, cu acei care se implică activ în crearea condițiilor pentru copiii lor și oferirea unui suport de monitorizare și încurajare a învățării în condiții de acasă, pe de altă parte, au fost și părinți care au considerat că copiii lor sunt acasă și nu trebuie deranjați de școală atât de mult.
- ▶ Cadrele didactice care au fost implicați în școala la distanță au simțit o nouă provocare – cea de a lua în vedere faptul că părintele se află în spatele copiilor și au avut posibilitatea să cunoască direct modalitatea de organizare a învățării. De aceea sunt necesare sesiuni de formare și cu părinții pentru a înțelege și a se implica mai activ în acordarea unui suport educațional copilului, pentru a interveni mai profesionalist în anumite situații.
- ▶ În situația de criză sanitară, rolul părinților a devenit unul mai complex, de la cel de protecție a copilului și griji materiale, la cele spirituale: de ghidare, monitorizare, uneori de provocator intelectual și de diversificator de experiențe. Un rol important al părintelui în această perioadă a devenit asigurarea cu spațiu de lucru bine delimitat pentru copil/copii, care psihologic ajută elevul să ia în serios lucrul și să fie mai responsabil.
- ▶ Pentru ca procesul de învățare la distanță să funcționeze mai bine, părinții au fost implicați de către cadrele didactice în anumite secvențe din timpul lecțiilor online, astfel îmbunătățind relația cu familia. Deseori părinții și-au dat seama că rolul lor de bază este pentru a acorda un suport emoțional și financiar sau chiar educațional, dacă are pregătirea necesară.

MANAGERII ȘCOLARI

- ar trebui să atragă mai multă atenție subiectelor despre securitatea și sănătatea vieții, în special în condiții de criză;
- contribuția la dotarea instituțiilor cu tehnică digitală și formarea cadrelor didactice pentru dezvoltarea competențelor TIC;
- axarea pe formarea de competențe trans-disciplinare, atitudini și pe valori, valorificarea Inteligenței Emoționale (EQ);
- desfășurarea activităților de pedagogizare a părinților prin instrumente online;
- acordarea unei atenții sporite resurselor umane, reducerea numărului de ședințe și creșterea calității lor, mai puțin birocratism și hârtii inutile;
- crearea unei biblioteci digitale în școală și comunitate;
- implementarea registrului electronic de evidență a realizării programelor și notelor/absențelor;
- încurajarea elevilor și a cadrelor didactice pentru elaborarea E-portofoliilor;
- reorganizarea educației centrată pe copil, implicarea elevilor în procesul de învățare, pentru a realiza principiul ”a învăța să înveți”;
- valorificarea strategiilor cu caracter interactiv: conferințe, mese rotunde, dezbateri;
- accent mai mare pe calitate și mai puțin pe cantitate în educație;
- responsabilizarea angajaților și revizuirea fișelor de post;
- dezvoltarea în instituție a unei culturi a încrederii și a stării de bine.

Problemele identificate în organizarea învățării la distanță

Unii copii nu sunt încadrați în procesul de învățare la distanță din mai multe motive:

- se află în locuri fără arie de acoperire;
- în momentul când se organizează învățarea online, alt copil din familie utilizează calculatorul;
- uneori însăși părinții sunt încadrați în munca la distanță de acasă și ocupau calculatorul;
- unii copii sunt implicați în munci agricole și de gospodărie;
- nu întotdeauna este bună calitatea Internetului;
- unii copii nu se trezeau la timp;
- unii copii sunt inhibați de prezența părinților în cameră sau sunt distrați de zgomotul din casă;
- o parte din copii acordă ajutor bunicilor sau sunt preocupați cu frații și surorile mai mici etc.;
- nu toți copiii reușesc să între în lecțiile video la o oră fixă.

- **temele pentru acasă (sarcini pentru extindere pe termen scurt și pe termen lung) sunt transmise pe email de către profesori fără să fie explicate și comentate, deseori fiind la nivel de reproducere, nemotivând copiii pentru învățare;**
- **existența modalităților diverse de organizare a învățării/ evaluării cunoștințelor și a abilităților elevilor. De exemplu unele cadre didactice pun accent pe repetarea și consolidarea materialului învățat anterior, iar alții pe învățarea materialului nou.**
- **nu este clară situația despre modalitățile de evaluare a produselor realizate de copii, unii profesori punând accent pe autoevaluare, iar alții – pe acordarea de note. În special, elevii se confruntă cu faptul că nu întotdeauna pot să primească un feedback constructiv din partea profesorilor. Dificultățile de organizare a procesului educațional din primăvară s-a resimțit în noul an școlar 2020-2021;**
- **deseori cadrele didactice implică și elevii, mai ales din clasele mai mari, pentru a elabora sarcini și teste pe diverse platforme (Moodle, Google Doc, Zoom, Kahoot etc.), fiind aplicate, dar fără să se dea un feedback constructiv, să fie analizate/ evaluate.**
- **toți actorii educaționali au înțeles că e necesar de limitat timpul și de respectat normele de lucru la calculator/ telefon, copiii aflându-se mai puțin timp la aer liber, nu sunt încadrați în exerciții de mișcare și sport. Se știe, însă, că prezenta de lungă durată a copiilor în fața unui calculator sau TV poate avea consecințe nefaste pe termen lung pentru sănătatea și echilibru emoțional al acestora.**

Concluzii

- ▶ **Învățământul în perioada crize sanitare, fiind o etapă nouă și specifică în organizarea procesului educațional, deși a provocat uneori tensiune și frustrare, dar în mare parte a devenit o alternativă importantă de reformare a întregului sistem educațional tradițional.**
- ▶ **Elementele care au funcționat bine în cadrul învățământului la distanță, pot servi drept repere pentru îmbunătățirea învățământului tradițional, organizat la școală;**
- ▶ **Dincolo de acumularea de cunoștințe și dezvoltarea de competențe, s-a demonstrat că școală ar trebui să fie pregătită să se adapteze la diverse contexte ale realității, să trezească emoții și atitudini, să clădească caractere, într-un context valoric determinat.**

Elementele de schimbare/ recomandări

- ▶ trezirea curiozității elevilor și valorificarea multiplelor inteligențe ale copilului;
- ▶ implicarea mai activă a elevilor în organizarea procesului de învățare, având un caracter interactiv;
- ▶ folosirea multitudinilor de materiale și produse digitale, alături de manuale și ghiduri metodologice (de exemplu: lecțiile video realizate în cadrul proiectului <http://educatieonline.md/>);
- ▶ implicarea mai activă a părinților pentru a acorda copiilor lor un suport logistic și material;
- ▶ revizuirea stilului de învățare al cadrelor didactice: de la cel autoritar, spre unul mai democratic și participativ;
- ▶ accentul de pus nu atât pe predare, evaluare și notare, cât pe procesul de învățare, orientat spre realizarea unor produse concrete, propunându-i sarcini mai puține și adaptate pe înțelesul și nivelul intelectual al copiilor, în mod individualizat și diferențiat.

-
- s-au plasat accentele: de la cel de acumulare a cunoștințelor, definiții și teorii - pe formarea de atitudini și valorile fundamentale (precum sănătatea, comunicarea eficientă, respectul, responsabilitatea, cultura încrederii, starea de bine etc.).
 - ne-am dat seama încă o dată de inutilitatea multor ședințe, munți de hârtii și birocratism din perioada învățării tradiționale – elemente care inhibă personalitatea copilului, descurajează profesorii, și de fapt fiind străine procesului educațional;
 - un important element este motivația elevului, adică faptul cum să-l învățăm pe elev să învețe, cum să-l implicăm în procesul propriei formări în calitate de subiect al educației, ce abilități trebuie formate pentru o bună autoorganizare și autoevaluare, abilități necesare atât în condițiile învățării la distanță, cât și în școală, dar și în viață.

-
- ▶ **perioadă de izolare acasă poate cauza depresie, stres și tensiune, atât în rândurile elevilor, a părinților, dar chiar și a cadrelor didactice și managerilor școlari, de aceea sunt binevenite activitățile de comunicare pe diverse teme de viață, ascultarea problemelor cu care se confruntă copiii, nu atât legate de programa curriculară, ci și cele cu referire la cultura generală, situația la zi și interesele elevilor;**
 - ▶ **așa cum există o multitudine de platforme de lucru și instrumente digitale, pentru organizarea învățământului la distanță, important este să se înceapă activitățile cu acelea care sunt cunoscute și posibile de utilizat, atât de elevi, cât și de către cadrele didactice;**
 - ▶ **atragera atenției către copiii dezavantajați, care nu dispun de condiții egale de lucru, astfel acordându-le o atenție mai specială, atât de către cadrele didactice, cât și de colegi.**

-
- Accentul ar trebui de plasat pe dezvoltarea competențelor elevilor și cadrelor didactice, inclusiv *digitale*, în context inter- și trasdisciplinar;
 - Alături de acumularea de informații cognitive, prioritare ar trebui să aibă achizițiile ce țin de domeniul afectiv (adică accent pe *valorificarea inteligenței emoționale - EQ*) și cel psiho-motor (transpunerea celor învățate în situații cotidiene, devenind *experiențe de viață*);

Aceste și alte repere le considerăm foarte importante pentru implementarea noii **paradigme a educatei**, care are la bază procesul educațional de ***formare și dezvoltare a atitudinilor și valorilor*** - fundamente pentru dezvoltarea unei personalități autonome, creative și deschise spre progresul social.